

Motion till riksdagen 2018/19:2840

av **Daniel Bäckström m.fl. (C)**

Försvar och samhällets säkerhet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk försvarsförmåga ska utvecklas så att hela landet kan försvaras genom ökad tillgänglighet och förbättrad operativ förmåga inom alla försvarsgrenar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förutsättningarna för hemvärnet och de frivilliga försvarsorganisationerna att bistå samhället vid kris och krig ska förbättras och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förmågan att samtidigt kunna mobilisera krigsorganisationen i händelse av höjd beredskap måste stärkas och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försvarsmakten ska vara en attraktiv arbetsgivare och arbeta vidare med att utveckla incitament som gör att Försvarsmakten både kan rekrytera och behålla sin personal såväl som utveckla stödet till veteraner, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbands- och utbildningsstrukturen i Försvarsmakten ska vara så lokal som möjligt och ha sin utgångspunkt i för totalförsvaret strategiskt viktiga geografiska platser så att rekryteringsbasen ökar och folkförankringen stärks och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att totalförsvarsperspektivet behöver genomsyra fler politikområden och att funktionalitetskrav och leveranskrav för samhällsviktig verksamhet ska tas fram så att inte sårbarheter byggs in i system och verksamheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om totalförsvarets utveckling och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka motståndskraften i svensk energiförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett nationellt säkerhetsråd direkt under statsministern och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa en modell för snabbare och tydligare statlig krisledning och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förutsättningarna för satsningar på nationell brandbekämpningsförmåga från luften och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra försvarsmaktens roll i samband med civila kriser och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa särskild lagstiftning om hanteringen av civila kriser och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka hemvärnet och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över en utbyggnad av utbildningen av räddningstjänstpersonal och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra villkoren för deltidsbrandmän och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att etablera en nationell krisfond och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att återinföra statlig ersättning för skogsbrandsbevakning och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka förutsättningarna för frivilliga livräddare och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över de befintliga regelverk som styr kommunernas informations- och cybersäkerhet inklusive tillsyn och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förslag för att motverka den ökade trenden med cyberbaserat industriellt ekonomiskt spionage behöver tas fram och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen måste verka för att EU ska få en större och tydligare roll vad gäller cybersäkerhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bättre kunna möta hybridhot i form av påverkanskampanjer såväl som cyberattacker och tillkännager detta för regeringen.

Utvecklingen av militärt försvar

Det försämrade omvärldsläget, inte minst i vår del av världen, kräver en ökad försvarsförmåga. Nu ska fortsatta steg tas för att långsiktigt stärka den svenska försvarsförmågan, inklusive Natomedlemskap och höjda anslag till Försvarsmakten, men också totalförsvaret i stort.

Krigsförbanden ska öka sin krigsduglighet. Förmågan att samtidigt kunna mobilisera krigsorganisationen i händelse av höjd beredskap är av grundläggande betydelse och behöver stärkas. Centerpartiet vill se ytterligare förstärkningar på försvaret de kommande åren.

Ökade anslag senaste åren, som Centerpartiet varit starkt bidragande till och säkerställt genom försvarsgruppens arbete, har inneburit att verksamhet kunnat genomföras som annars inte hade blivit av. För Centerpartiet har det varit viktigt att kunna göra breda satsningar för att undvika en situation där exempelvis övningsverksamheten dras ner till förmån för materielinvesteringar. Svensk försvarsförmåga ska utvecklas så att hela landet kan försvaras genom ökad tillgänglighet och förbättrad operativ förmåga inom alla försvarsgrenar.

Det är viktigt med ett hela-landet-perspektiv när försvaret nu utvecklas och tillförs mer resurser. Hela landet ska försvaras även om geografiska prioriteringar kan behöva göras utifrån rådande hotbild. För Centerpartiet är det särskilt viktigt att säkerställa arméns krigsförband och deras förmåga. Vi ser redan nu ökad närvaro i hela landet och att förmågan att hantera alla klimat som finns i vårt land stärks. Det har Centerpartiet varit drivande till. Med vårt fokus på armén och att hela landet ska försvaras är det viktigt att de två armébrigaderna ska kunna agera samtidigt med godtagbar förmåga och att krigsdugligheten hos förband med lägst förmåga nu prioriteras.

Men vi behöver också se till att vi kan försvara svenskt territorium till sjöss och i luften genom att ha hög förmåga inom ubåtsjakt och våra flygstridskrafter samt genom att utveckla Sveriges luftvärnsförmåga. Vi står bakom inköpet av Patriot för att långsiktigt stärka Sveriges luftförsvar.

Utöver det är det viktigt för Centerpartiet att antalet utbildningsplatser på officers- och reservofficersutbildningen ökar. Med förbättrad officersförsörjning kan vi också utbilda fler soldater. Det är av stor vikt att utbildningsplatserna fylls och att incitamentsstrukturen utvecklas. Det i sin tur kräver en Försvarsmakt som är en attraktiv arbetsgivare och att många fler än idag väljer att bli soldat. Det perspektivet får inte glömmas bort nu när plikten har återinförts. Med en så lokal förbands- och utbildningsstruktur som möjligt ökar rimligen också rekryteringsbasen. Folkförankringen, vilket är en viktig försvarsförmåga, stärks också därigenom.

Vi vill att Försvarsmaktens vinterförmåga ska säkerställas och vi vill se en ökad försvarsförmåga i hela landet. Det är av vikt med svensk militär närvaro på bl.a. Gotland och att övningsverksamheten ökar för att stärka försvarsförmågan.

Centerpartiet vill se en utvecklad förbandsstruktur, fler brigader, i hela landet. Vi vill därför utreda om ytterligare regementsbildningar på för totalförsvaret strategiskt viktiga platser är möjligt och nödvändigt för att uppnå detta mål. På så sätt skulle inte bara försvaret på öst- och västkusterna stärkas utan också i mellan- och norra Sverige vilket är viktigt ur ett Arktisperspektiv, givet den ryska militära upprustningen där.

Centerpartiet anser att de soldater och officerare, men även civilanställda, som genomför utlandsmissioner ska mötas med stor respekt och det är viktigt att det finns ett ordentligt omhändertagande efter en mission. Samtidigt drar ofta familj och nära anhöriga till den som är på utlandsmission ett stort ansvar hemma, kanske känner oro under tiden missionen pågår. Centerpartiet vill utveckla stödet till landets veteraner och deras anhöriga. Det ska gälla militära såväl som civila veteraner.

Krisberedskap och totalförsvarsplanering

För Centerpartiet är det viktigt att det försämrade säkerhetsläget i vårt närområde leder till att kapacitetshöjande åtgärder vidtas i närtid för att snabbt stärka vår egen förmåga,

militärt, men också civilt. Totalförsvarets fortsatta utveckling är mycket viktigt för Centerpartiet. Vi står bakom slutsatserna i försvarsberedningens rapport ”Motståndskraft”.

En utmaning för både krisberedskapen och det civila försvarets utveckling är kapacitetsbrister i vardagen och bristande säkerhetstänk i olika verksamheter. Det är viktigt att de risker och sårbarheter som olika aktörer står inför analyseras och åtgärdas. En god vardagsberedskap leder till en bättre krisberedskap som också förbättrar förutsättningarna för det civila försvaret, även om förutsättningarna är annorlunda under höjd beredskap och krig. Inte minst kräver det mer resurser och reservkapacitet, en förmåga att skala upp. Det saknas i mångt och mycket idag. Samtidigt är det viktigt att undvika duplicering och parallella strukturer för vardag och krig. Utgångspunkten måste vara att särlösningar i största möjliga mån ska undvikas, men det kan betyda att förändringar behöver göras i vardagens strukturer för att kunna skala upp och få en struktur som också är anpassad för höjd beredskap och krig.

Under många år har totalförsvarsperspektivet saknats när verksamhet har utvecklats, och mången verksamhet har också utvecklats som en konsekvens av detta. Det betyder att vi har byggt in sårbarheter i verksamheter som kan behövas under en längre kris eller höjd beredskap och ytterst krig. För att undvika att denna situation fortsätter är det viktigt att fler verksamheter beaktar totalförsvarsperspektivet när verksamheten planeras och genomförs. Totalförsvarsperspektivet behöver därför genomsyra fler politikområden och samhällssektorer så att sårbarheter inte byggs in i samhällsviktig verksamhet.

Staten kan och bör i så stor utsträckning som möjligt vara tydliga i förväntningar om vad det är det civila försvaret ska klara av, och under hur lång tid. En utmaning idag är att det i stor utsträckning saknas krav på funktionalitet hos samhällsviktig verksamhet och kritisk infrastruktur vid kriser och höjd beredskap samt att det inte är möjligt att prioritera kritiska leveranser till samhällsviktiga verksamheter. Detta påverkar både krisberedskapen och det civila försvarets förutsättningar. Centerpartiet vill att funktionalitetskrav definieras hos samhällsviktig verksamhet samt att man ser över om det behövs ytterligare åtgärder för att kunna säkerställa leveranser till samhällsviktiga verksamheter i händelse av kris och krig.

Med en kunskap om sårbarheter och brister på lokal och regional nivå kombinerat med att staten är tydlig med förväntningar och krav på vad det civila försvaret ska klara av, och under hur lång tid, kan svensk krisberedskap och det civila försvaret stärkas. Framöver är det också viktigt att återigen börja se över förutsättningarna för att utveckla och förbättra befolkningskyddet.

Energiförsörjning

Centerpartiet har tidigare motionerat om att svensk livsmedels- och läkemedelsförsörjning behöver stärkas och att strategier ska tas fram för svensk försörjningsförmåga. Sveriges energiförsörjning är en annan sektor som kräver ett ökat beredskapstänk. Sverige är totalt beroende av omvärlden för sin import av råolja. Under 2015 importerade Sverige 24 miljoner kubikmeter råolja, huvudsakligen från Ryssland. En stor del av den globala råoljeproduktionen sker också i oroliga och instabila områden i världen. Detta sammantaget med att användningen av fossil energi är skadligt för klimatet gör att skälen är många, och goda, att minska användandet och importen av fossil energi till förmån för förnybara och närproducerade energikällor. Med

Centerpartiets förslag om att öka självförsörjningen inom förnybar energi och fossilfria maskiner inom lantbruket ökar t.ex. primärproduktionens motståndskraft eftersom den blir mindre beroende av import av olja och fossila drivmedel.

En ökad inhemsk produktion av biodrivmedel innebär en ökad försörjningstrygghet men skapar också arbetstillfällen inom de gröna näringarna. Dessutom produceras biodrivmedel mest effektivt i bioraffinaderier där andra produkter samproduceras, vilket gynnar innovation, teknikutveckling och svensk ekonomi. Styrmedel som en ambitiös reduktionsplikt för vägtransporterna och på sikt en kvotplikt för flyget är styrmedel som kan bidra till att investeringsviljan i Sverige ökar.

Centerpartiets totalförsvarspolitik hänger samman också på klimatområdet. Vår politik gör det lättare för människor att klara sig själva. Vårt värnande av småskalig el är ett exempel på det. Det är till grannen med solceller på taket och batterilager i källaren som hela kvarteret kan söka sig när ett långvarigt elavbrott inträffar. Naturligtvis är det också lättare för en antagonist att slå ut ett fåtal stora produktionsanläggningar än 100 000 småskaliga. Även småskalig vattenkraft bidrar till samhällets samlade motståndskraft.

Frivillighet och civilsamhällets roll i kris och krig

Svensk krisberedskap och svenskt totalförsvar är beroende av civilsamhället och ett frivilligengagemang bland befolkningen. Det visar inte minst sommarens hemska bränder. Det frivilliga engagemanget är oerhört positivt och måste fångas upp och säkerställas, både på individ och organisationsnivå, också ekonomiskt.

Centerpartiet vill se en större och tydligare roll för civilsamhället och frivilligorganisationer i händelse av kris och krig. Dessa kan inte stå vid sidan i ett planeringskede utan bör involveras tidigt för att på bästa sätt kunna användas när något större händer och de ordinarie resurserna inte räcker till. Det är viktigt att de också involveras i den övningsverksamhet som genomförs, gärna redan i övningsplaneringen. För att göra det möjligt behövs avtal mellan offentliga- och frivilligorganisationer.

Hemvärnet är viktigt för Centerpartiet. Vi vill att hemvärnet utvecklas och blir betydligt bättre rustat både i form av förstärkningar i styrka men också vad gäller tillgång till bra materiel och utrustning. De frivilliga försvarsorganisationerna bidrar på ett värdefullt sätt till hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna och menar att det bör övervägas att utöka de frivilliga försvarsorganisationernas bidrag även i andra krigsförband.

Centerpartiet vill utöver redan överenskomna förstärkningar se över möjligheterna för att stödet till de frivilliga försvarsorganisationerna på sikt kan öka ytterligare, med betoning på nationella uppgifter vid höjd beredskap. De kan bidra till att höja den samlade förmågan också i det militära försvaret. Vi vill också stärka möjligheterna att nyttja hemvärnsförband i fredstida kriser.

Vi tror att det kan finnas ett mervärde i att det finns frivilliga försvarsorganisationer som kan hantera moderna samhällets sårbarheter inom it och desinformation. På så sätt kan man också nå människor som annars inte skulle söka sig till totalförsvaret. Det är bra för folkförankringen.

Vi vill också se bättre förutsättningar för frivilliga livräddare. Alla frivilliga livräddare är en ovärderlig resurs för människors trygghet i hela landet. Därför behöver vi

uppmuntra dem som tar det ansvaret. I stora delar av vårt land räcker inte ordinarie räddningspersonal till när hjälpen behövs. När någon hamnar i nöd på fjället eller på sjön är behovet av frivilliga stort för att rädda liv. Tack vare människor som engagerar sig på sin fritid finns extra resurser när hjälpen behövs, och som stat och kommun inte hade klarat sig utan. Centerpartiet vill underlätta rekryteringen så att fler engagerar sig som fjällräddare, sjöräddare samt i deltidssbrandkåren och brandvärdet. Det är oerhört viktigt att människor som bor i gles- och landsbygd också ska kunna känna sig trygga med att hjälpen kommer om det behövs.

Stärkt civil beredskap

Organisation och struktur

I de flesta kriser har inte Regeringskansliet någon central roll, istället hanteras den operativa krishanteringen av berörda myndigheter. Det är en ordning som inte bör ändras. Det är viktigt att de myndigheter, kommuner och andra aktörer som har att hantera en kris vågar agera utan att vänta på någon form av klartecken eller styrning från regeringen eller Regeringskansliet. Det är dock centralt att krisberedskapen inom Regeringskansliet är uppbyggt på ett sådant sätt att myndigheter exempelvis känner trygghet i att de får budgetmedel för extraordinära händelser, vilket kan kräva regeringsbeslut. Dessutom måste ibland Regeringskansliet säkerställa att berörda myndigheter agerar i samband med en kris – inte minst i de fall då en kris berör flera olika myndigheters verksamhetsområden.

Centerpartiet vill att regeringens krisledningsorganisation ligger i Statsrådsberedningen, som leds av Sveriges statsminister. På så sätt får Regeringskansliets krisledning en tydligare ställning högre upp i hierarkin jämfört med situationen idag då krisledningen ligger under ett fackdepartement. Som påpekades i Tsunamikommisionen är just närheten till statsministern av stor vikt för att ge krisledningen auktoritet i relationen till fackdepartementen (se SOU 2005:104 s. 26). Det nya nationella säkerhetsrådet kommer att vara regeringens centrala krisledningsorganisation, vara knutpunkt i frågor som rör rikets säkerhet i bred bemärkelse och se till att strategiska frågor som inte har en naturlig hemvist i ett enskilt fackdepartement identifieras och hanteras.

När den nuvarande regeringen tillträdde 2014 flyttades ansvaret för samordningen av regeringens krishantering från Statsrådsberedningen till Justitiedepartementet. Därmed förlorade funktionen sin nödvändiga centrala placering och statsministern ställde sig vid sidlinjen. Hösten 2014 inrättades också ett nytt särskilt säkerhetsråd, med flera för den inre och yttre säkerheten relevanta statsråd. Vilken roll detta råd egentligen har spelat är inte känt.

Den svenska modellen med självständiga och sinsemellan likställda myndigheter har många fördelar. Det kan dock försvåra för snabba och resoluta ingripanden när en kris uppkommer som spänner över flera myndigheters ansvarsområden. Det kan i sådana situationer finnas anledning att ha en tydligare hierarki med en krisledande instans som har befogenhet att i ett krisläge styra över andra myndigheter. En erfarenhet från den stora skogsbranden i Västmanland 2014 var att krisledningen blev mer strukturerad och metodisk efter statens övertagande då en ny samlad räddningsledning etablerades (se

den s.k. Skogsbrandsutredningens rapport s. 103). Ett möjligt alternativ är att regeringen ges möjlighet att i en kris särskilt förordna om att en viss instans ska ges krisledande befogenhet och beslutsrätt över andra myndigheters resurser. Detta skulle kräva att Regeringskansliets förmåga att identifiera och följa kriser samt att agera i en kris förbättras. Även av andra skäl bör myndigheternas inbördes förhållanden i samband med kriser ses över, i syfte att skapa en effektivare modell för krishantering.

Det är kommunerna som har ansvaret för det lokala krisarbetet. De måste känna att det både finns stöd, ekonomiska och personella resurser och bra samverkan så att de kan fullgöra sina uppgifter. Staten bör ta ett större ansvar för det lokala krisarbetet och underlätta för kommunerna. Länsstyrelsernas kompetens och resurser för krishantering bör stärkas.

Vidare behöver statens tillsyn stärkas. Det innebär bland annat att länsstyrelserna bör prioritera tillsynsuppgifterna inom området skydd mot olyckor högre.

Försvarmaktens stöd till det övriga samhället vid civila kriser regleras i ett antal författningar, varav den s.k. ”stödförordningen” – förordning (2002:375) om Försvarmaktens stöd till civil verksamhet – är mest central i sammanhanget. Enligt stödförordningen får Försvarmakten lämna stöd till polisen, Kustbevakningen, Tullverket, andra statliga myndigheter samt kommuner och landsting. Under vissa förhållanden får stöd lämnas även till enskilda. Som allmänna förutsättningar för att Försvarmakten ska lämna stöd gäller att Försvarmakten ska ha resurser som är lämpliga för uppgiften och att det inte allvarligt hindrar dess ordinarie verksamhet. Beslut om stöd ska lämnas tas av Försvarmakten själva/ÖB. En begäran om att Försvarmakten ska lämna stöd till civil verksamhet görs hos Högkvarteret. Beslut fattas sedan av ÖB eller av den inom Högkvarteret som ÖB bestämmer.

Centerpartiet tillsammans med allianspartierna har tidigare föreslagit att en tydligare skyldighet införs för Försvarmakten att bistå andra myndigheter i samband med civila kriser. Utvecklingen av skyddet mot olyckor och krisberedskapen bör gå hand i hand med utvecklingen av Försvarmakten eftersom det skulle innebära ökade möjligheter till ett effektivt utnyttjande av samhällets samlade resurser (jfr Skogsbrandsutredningens rapport s. 153). Det finns också anledning att överväga om regeringen bör ges möjlighet att i större utsträckning överpröva Försvarmaktens beslut att neka bistånd i samband med allvarliga civila kriser. Ändrat ansvar kan innebära att Försvarmaktens behov av resurser ökar.

Vi har tidigare också föreslagit att MSB och Kustbevakningen återigen blir myndigheter under Förvarsdepartementet istället för att sortera under Justitiedepartementet som de gjort sedan nuvarande regering tillträdde. Den nuvarande ordningen där Förvarsdepartementet blivit ett rent militärdepartement är inte ägnat att bidra till att Försvarmakten tar ett större ansvar även för civila kriser.

Civil beredskap - mer resurser för ökad förmåga

Sverige står idag utan ändamålsenliga egna civila resurser för att bekämpa bränder från luften. Det finns tio militära helikoptrar med den förmågan. Sjöfartsverket har vidare sju räddningshelikoptrar som skulle kunna utrustas med brandbekämpningsförmåga; idag används de dock endast för samordning och evakuering och inte i det aktiva släckningsarbetet. Erfarenheterna från 2014 och 2018 visar att särskilt brandflyg är ett effektivt

sätt att bekämpa skogsbränder. Sverige har fått snabbt och effektivt stöd genom EU:s krishanteringsmekanism.

Den nationella kapaciteten att bekämpa skogsbränder från luften måste dock förbättras. Sjöfartsverkets helikoptrar måste utrustas med brandbekämpningsutrustning. Sverige bör även ha en egen kapacitet vad gäller flygplan med vattenbombningsmöjligheter, eventuellt i samverkan med andra länder. Sverige bör även verka för att EU:s civila krishanteringsförmåga stärks ytterligare, även genom att EU bygger upp egen kapacitet.

Hemvärnet, som idag omfattar ca 21 000 personer, är en betydelsefull resurs för både Försvarsmakten och de civila myndigheterna i samband med en kris. De frivilliga försvarsorganisationerna har alla olika kompetenser och inriktning men deras gemensamma grund är ett engagemang för att stärka samhällets krisberedskapsförmåga. Alliansen vill öka hemvärnets numerär till 30 000 personer, göra hemvärnet till en egen försvarsgren och ge hemvärnet bättre material. För att åstadkomma det krävs bland annat stöd för hemvärnets rekrytering.

Med regelbunden patrullering av skogsbrandsflyg finns möjligheter att upptäcka brandhärdar i ett tidigt skede. Det ökar förutsättningarna för att avvärja hotande skogsbränder snabbare, innan branden fått spridning. Tidigare bidrog staten via dåvarande Räddningsverket med medel för att upprätthålla en skogsbrandsbevakning från luften över hela landet. Det byggde bland annat på frivilliga krafter – lokala flygklubbar som fick en rimlig ersättning från staten. Detta var en lösning som både innebar förhållandevis låga kostnader för staten och som medförde att piloter fick den flygtid de behövde. Stödet till skogsbrandsövervakningen avskaffades dock 2003. Vi vill återinföra det.

Naturkatastrofer medför kännbara ekonomiska förluster för privatpersoner, näringsidkare och kommuner. Även i de fall då dessa förluster täcks av försäkringar kan det ta lång tid innan de som drabbats får sin ersättning. Och vissa skador ersätts överhuvudtaget inte. Sverige har idag inte något regelverk för ekonomisk ersättning när katastrofsituationer väl har inträffat. Istället beslutar regeringen från fall till fall om extra stöd ska utgå. En nationell krisfond skulle skapa bättre förutsättningar för ett mer förutsebart ersättningssystem som gynnar personer, näringsidkare och kommuner som drabbats extra hårt av naturkatastrofer. Det minskar också risken för att statens budget belastas med oförutsedda utgifter. Det skulle dessutom möjliggöra snabbare utbetalningar – vilket kan vara helt centralt för de som drabbats.

Vi vill därför se över förutsättningarna för att etablera en nationell krisfond och ett särskilt ersättningssystem för personer, näringsidkare och kommuner som drabbat särskilt hårt av en kris.

Civil beredskap - bättre förutsättningar för räddningstjänstpersonal

Utbildningen av räddningstjänstpersonal sker främst genom MSB:s utbildningar. Dessa ges på olika nivåer. Utbildningsverksamheten som idag bedrivs av MSB är dock underfinansierad och tillgodoser till följd av detta inte kommunernas behov av utbildning (SOU 2018:54). Det är viktigt för svensk krisberedskap att utbildningar inom räddningstjänsten ges i en utsträckning som motsvarar kommunernas behov av utbildad

personal. Nödvändiga förstärkningar behöver göras som svarar upp mot kommunernas behov av utbildning.

Deltidsbrandman är en speciell anställning som bedrivs som extra arbete med beredskap vid sidan av en ordinarie anställning. Personalförsörjningen av deltid-brandmän har under de senaste decennierna utvecklats till ett av svensk räddningstjänsts största problem. För att förbättra villkoren för deltid-brandmän vill Alliansen därför att MSB ska få en särskild uppgift att stödja kommunerna i personalrekrutering av deltid-brandmän. Vi vill också se över vissa regler som inte primärt är anpassade till en anställning som deltid-brandman. Inte minst har arbetslöshetsförsäkringens utformning negativ påverkan på personalförsörjningen (SOU 2018:54). Vi vill därför att huvuddelen av arbetet som arbetslösa deltid-brandmän utför som deltid-brandman ska undantas vid beräkning av arbetslöshetsersättning.

It och cybersäkerhet

Förra året framkom oerhört allvarliga brister i Transportstyrelsens hantering av känsliga it-uppgifter. Det finns exempel utöver Transportstyrelsen där it- och cybersäkerheten inte prioriterats och där säkerhetsintressen inte tillräckligt beaktats. En hackare fick på två timmar tillgång till en kommuns alla system och servrar och kunde i princip ha gjort vad han ville. MSB skriver i en analys att majoriteten, 70 procent, av landets kommuner saknar ett systematiskt arbete med informationssäkerhet och att i 40 procent av kommunerna saknas en riskanalys och i lika många kommuner saknas en utpekad funktion med ansvar för informationssäkerheten. En god informations- och cybersäkerhet är mycket viktigt. Flera rapporter de senaste åren, exempelvis Riksrevisionens genomgång av informationssäkerheten hos nio myndigheter såväl som MSB:s nationella risk- och förmågebedömning, visar att samhällets arbete med informations- och cybersäkerhet behöver utvecklas ordentligt. Det är allvarligt att bristerna är så stora. Inte minst Transportstyrelsens beslut att göra avsteg från säkerhetsskyddslagstiftningen visar att säkerhetsarbete generellt och information- och cybersäkerhet specifikt behöver uppgraderas och i större avseende än hittills beaktas i beslutsfattande och verksamhetsutveckling. Det här är också en trend som bl.a. FRA har identifierat och de beskriver att "... säkerheten hos myndigheter och statliga bolag inte är dimensionerad för den hotbild vi ser."

Åtgärder behöver därför vidtas för att säkra upp it-hantering och stärka it- och cybersäkerheten generellt men inte minst för de verksamheter, privata och offentliga, som äger och driver samhällsviktig verksamhet, infrastruktur eller i övrigt hanterar frågor som rör rikts säkerhet. Det är uppenbart att dagens regelverk inte varit tillräckligt för att få exempelvis kommuner att arbeta systematiskt med informationssäkerhet. Regeringen bör därför se över om regelstyrningen och kraven på informationssäkerhet i förhållande till inte minst kommunerna är tillräcklig. Därtill bör i en sådan översyn beaktas ett eventuellt behov av ökad tillsyn på området.

FRA har identifierat att statsunderstödda cyberaktiviteter mot Sverige inte enbart riktar sig mot föremål som strikt befinner sig inom ramen för nationell säkerhet (försvar mm) utan även är riktade mot industrin, forskningen samt kritisk infrastruktur. Det är därför viktigt att ta fram strategier och konkreta förslag för att motverka och hantera också denna typ av cyberspionage.

Centerpartiet vill att EU ska få en större roll i frågor kring informations- och cybersäkerhet. Inget system är starkare än sin svagaste länk och inom Europa är många system sammanlänkade. Effektiva åtgärder för att förstärka säkerheten i nätverks- och informationssystemen förutsätter åtgärder på EU-nivå. Även i det operativa arbetet att hantera cyberkriser kan det finnas anledning att det europeiska samarbetet stärks.

Daniel Bäckström (C)

Kerstin Lundgren (C)

Magnus Ek (C)

Johan Hedin (C)

Ola Johansson (C)

Mikael Larsson (C)

Linda Ylivainio (C)

Jonny Cato Hansson (C)

Eskil Erlandsson (C)

Martina Johansson (C)

Johanna Jönsson (C)

Lars Thomsson (C)

Solveig Zander (C)